

"Issuance Prospectus of the State Mortgage Institution's Common Mortgage Bonds Series "H" with the Nominal Value of UAH 500 ml". *State Mortgage Institution*, 2012.

Ibrahimov, M. R. "Zemelne opodatkovannia: teoretychni postulaty ta fiskalni realii v Ukraini" [Land tax: theoretical postulates and fiscal realities in Ukraine]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 1, no. 5 (2009): 268-273.

[Legal Act of Ukraine] (2006).

Mytiai, S. A. "Analiz suchasnykh pidkhodiv do otsinky nerukhomosti v Ukraini" [Analysis of current approaches to the assessment of real estate in Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 10 (36) (2012): 50-59.

"Ministerstvo za infrastrukturu in prostor. Geodetska uprava Republike Slovenije. Zbirka vrednotenjane premicnin. Modeli vrednotenjane premicnin". <http://prostor3.gov.si/zvn/zvn/ZVN.html>

Molodchenko, T. H. "Orhanizatsiini aspekty opodatkovannia nerukhomosti v Ukraini" [Organizational aspects of property

taxation in Ukraine]. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tpdu/2010_3/doc/3/11.pdf

Satskyi, D. "Masova otsinka zemli – spravedlyva ta efektyvna baza dlia rozrakhunku zemelnogo podatku" [Mass valuation of land – a fair and efficient basis for calculating land tax]. *Zemlevporiadnyi visnyk*, no. 3 (2010): 44-47.

Shulichenko, T. V. "Svitovyi dosvid opodatkovannia nerukhomosti" [World experience of real estate taxation]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, no. 38 (2010): 191-196.

Shulichenko, T. V. "Model podatku na nerukhomist ta umovy ii realizatsii v Ukraini" [Model and property tax conditions for its implementation in Ukraine]. http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10shtvuru.pdf

Vatchenko, B. S. "Vyznachennia optymalnoi kilkosti faktoriv, shcho vplyvaiut na vartist nerukhomoho maina, vidminnoho vid zemelnoi dilianky" [Determination of the optimal number of factors that affect the value of real property other than land]. *Derzhava ta rehiony. Seria "Ekonomika ta pidpriemnytstvo"*, no. 4 (2012): 179-183.

УДК 311:330.59

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ СТАТИСТИЧНОГО ВИВЧЕННЯ СПОЖИВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ НАСЕЛЕННЯМ УКРАЇНИ

© 2015 КИСЕЛЬОВ К. Ю.

УДК 311:330.59

Кисельов К. Ю. Основні напрями формування інформаційної бази для статистичного вивчення споживання продукції та послуг населенням України

У статті проведено аналіз використання статистичного інструментарію обстеження умов життя домогосподарств (УЖД) окремих країн ЄС та України, визначено підходи щодо формування та використання інформаційного забезпечення процесів споживання продукції та послуг. Автором проаналізовано окремі інформаційні ресурси обстеження умов життя домогосподарств, а також запропоновано використання спеціальних тематичних запитальників, орієнтованих на малозабезпечені верстви населення, для оцінювання показників бідності та боргових навантажень населення. Опрацьовані й проаналізовані автором інформаційні ресурси дозволили сформуувати концептуальний підхід до прийняття рішень на основі інформаційного забезпечення.

Ключові слова: обстеження УЖД, споживання, інформаційна база, анкета, інтерв'ю, щоденник, журнал.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Кисельов Кирило Юрійович – аспірант, кафедра статистики, Національна академія статистики, обліку та аудиту (вул. Підгірна, 1, Київ, 04107, Україна)

E-mail: kiselyovk@gmail.com

УДК 311:330.59

Киселев К. Ю. Основные направления формирования информационной базы для статистического изучения потребления продукции и услуг населением Украины

В статье проведен анализ использования статистического инструментария исследования условий жизни домохозяйств (УЖД) отдельных стран ЕС и Украины, определены подходы к формированию и использованию информационного обеспечения процессов потребления продукции и услуг. Автором проанализированы отдельные информационные ресурсы обследования условий жизни домохозяйств, а также предложено использование специальных тематических опросников, ориентированных на малообеспеченные слои населения, для оценки показателей бедности и долговых нагрузок населения. Разработанные и проанализированные автором информационные ресурсы позволили сформировать концептуальный подход к принятию решений на основе информационного обеспечения.

Ключевые слова: исследование УЖД, потребление, информационная база, анкета, интервью, дневник, журнал.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

Киселев Кирилл Юрьевич – аспирант, кафедра статистики, Национальная академия статистики, учета и аудита (ул. Подгорная, 1, Киев, 04107, Украина)

E-mail: kiselyovk@gmail.com

UDC 311:330.59

Kyselov K. Yu. Main Directions of Developing the Data Bases for Statistical Studying the Consumption of Goods and Services by the Population of Ukraine

This article presents an analysis of the use of statistical tools for household living conditions (HLC) survey in the individual EU Member Countries and Ukraine, approaches to developing and use of means of information support for managing the processes of consuming products and services have been determined. The author has analyzed the individual information resources for surveying household living conditions, he has proposed use of special thematic questionnaires aimed at the disadvantaged social groups, for estimating the poverty indicators as well as debt loads of the population. The information resources, which were designed and analyzed by the author, provided for enabling a conceptual approach to the decision-making on the basis of means of information support.

Key words: HLC survey, consumption, data base, questionnaire, interview, diary, journal.

Pic.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 8.

Kyselov Kyrylo Yu. – Postgraduate Student, Department of Statistics, The National Academy of Statistics, Accounting and Auditing (vul. Pidgirna, 1, Kyiv, 04107, Ukraine)

E-mail: kiselyovk@gmail.com

Споживання – кінцева, завершальна стадія суспільного виробництва, використання суспільного продукту для задоволення потреб населення [3]. Споживання і виробництво знаходяться в діалектичній взаємодії, основою якої є формування і використання інформаційної бази з метою вивчення процесів споживання продукції та послуг населенням України.

У процесі функціонування такої статистичної взаємодії в ринкових умовах визначаються основні стійкі закономірності їх розвитку. Це пов'язано з тим, що споживання формується під впливом форм і структури виробництва, а також ефективності розвитку споживчих благ.

Окремі аспекти статистичного вивчення споживання продукції та послуг населенням України висвітлені у працях провідних українських статистиків: С. С. Герасименка, А. В. Головача, В. Б. Захожая, А. М. Єріної, Р. О. Кулинич, І. Г. Манцурова, В. С. Михайлова, Н. О. Парфенцевої та інших учених.

Установлено, що точність виявлених тенденцій попиту продукції та послуг і його прогнозу значною мірою залежить від інформаційної бази розрахунків [4]. Такою базою можуть бути дані статистики товарообігу, інші статистичні показники і матеріали обстежень умов життя домогосподарств (УЖД).

На сучасному етапі домінують два підходи щодо формування та використання інформаційного забез-

печення процесів споживання продукції та послуг: вибіркоче обстеження (табл. 1) та періодична звітність (табл. 2) [1].

Усі країни – члени Європейського Союзу проводять обстеження домогосподарств (HBSs), орієнтуючись в основному на споживання. У даний час дані збираються для всіх 27 держав – членів ЄС, а також Хорватії, колишньої Республіки Югославії, Македонії, Туреччини, Норвегії та Швейцарії. У всіх обстеженнях бюджетів домашніх господарств у країнах ЄС збирання даних включає в себе комбінацію одного або декількох інтерв'ю, а також щоденники або журнали, які ведуть домогосподарства та/або фізичні особи, як правило, на щоденній основі [2].

Типи та кількість щоденників і опитувальників, використовуваних у дослідженнях, може варіюватися від відносно великої кількості, як у Бельгії та Нідерландах, до всього двох типів, коли використовується один щоденник для домогосподарства і один особистий щоденник, додатково ще один або два опитувальники (розподілені по одному або декількох інтерв'ю). Більшість обстежень включають у себе додаткові документи більш адміністративного характеру.

У країнах ЄС домогосподарство, яке бере участь у дослідженні, може бути об'єктом більш, ніж одного інтерв'ю. Світова практика показує, що найбільш важ-

Таблиця 1

Інформаційно-статистичне забезпечення обстеження УЖД у системі державної статистики України

№ п/п	Найменування форми	Індекс форми	Періодичність
1	Контрольна картка складу домогосподарства (07.07.2009 № 238)	1-УЖД	Квартальна
2	Запитальник основного інтерв'ю (07.07.2009 № 238)	2-УЖД	Один раз на рік
3	Щоденник поточних витрат домогосподарства (07.07.2009 № 238)	3-УЖД	Два рази на квартал
4	Квартальний запитальник про витрати і доходи домогосподарства (20.09.2012 № 388)	5-УЖД	Квартальна
5	Будівництво та ремонт (05.06.2008 № 179)	Анкета № 1	Квартальна
6	Стан здоров'я членів домогосподарства. Наявність товарів тривалого користування (10.07.2013 № 203)	Анкета № 2	Один раз на два роки
7	Самооцінка доходів домогосподарства. Доступ домогосподарств до Інтернету (10.07.2013 № 203)	Анкета № 3	Один раз на рік
8	Ефективність програм соціальної підтримки населення (10.07.2013 № 203)	Анкета № 4	Один раз на п'ять років

Таблиця 2

Інформаційно-статистичне забезпечення статистики внутрішньої торгівлі у системі державної статистики України

№ п/п	Найменування форми	Індекс форми	Періодичність
1	Звіт про товарооборот (26.08.2010 № 352)	1-торг	Місячна
2	Звіт про продаж і запаси товарів у торговій мережі та мережі ресторанного господарства (05.12.2013 № 376)	3-торг	Квартальна, річна
3	Звіт про наявність торгової мережі та мережі ресторанного господарства (01.11.2013 № 336)	7-торг	Річна
4	Про наявність і використання торгової мережі на ринках та реалізацію сільськогосподарської продукції на них (01.08.2012 № 323)	12-торг	Річна
5	Про обсяги продажу сільгосппродуктів і худоби на міському ринку (13.12.2011 № 343)	A	Місячна
6	Бланк щомісячної реєстрації цін на міському ринку (13.12.2011 № 343)	2	Місячна

ливі опитування – це організація двох інтерв'ю: найчастіше це первинне опитування перед обліковим періодом і фінальне опитування після облікового періоду. Зазвичай, дані про загальну характеристику домогосподарства отримують в результаті першого опитування, а дані про дохід та витрати – у результаті другого, хоча є деякі відмінності в процедурі дослідження залежно від країни. Також, у більшості випадків, інтервал між опитуваннями та записами в щоденниках намагаються зробити щонайменшим. Опитування охоплюють звітні періоди різного інтервалу залежно від тем опитування.

Така стандартна схема застосовується в Данії, Люксембурзі, Франції, Греції. Частина інтерв'ю в Греції припадає на період запису. У Великобританії одне відвідування включає опитування по домогосподарству та опитування у кожного дорослого члена домогосподарства, та обидва типи опитувань проводяться безпосередньо перед періодом запису. У Бельгії різні опитування з конкретних тем також проводяться протягом періоду запису. В Італії є тільки одне головне опитування. Воно здійснюється після періоду запису протягом 10 днів наприкінці календарного місяця, протягом якого домогосподарство веде щоденник, або на початку наступного місяця.

У країнах, де кожна сім'я бере участь в опитуванні протягом усього року (Нідерланди), головні опитування зосереджені, наскільки це можливо, протягом коротких періодів для всієї вибірки, тобто безпосередньо перед і одразу після досліджуваного року. У Нідерландах домогосподарства відвідуються інтерв'юером 7-8 разів протягом досліджуваного року: один раз перед досліджуваним роком, три рази протягом інтенсивного періоду ведення щоденника і чотири рази – для ведення кварталних журналів.

Під час обстеження УЖД головний акцент зосереджено на щоденниках, в яких записуються витрати на споживання домогосподарства. Щоденник заповнює господар домогосподарства, в якому фіксує усі предмети повсякденного вжитку та/або витрати. Щоденники, які використовують європейські країни, бувають типові, тобто інтенсивні, в яких деталізовано висвітлюються усі витрати домогосподарств, та індивідуальні щоденники, які заповнюються учасниками кожного члена домогосподарства.

Щоденники на індивідуальному рівні використовуються у Франції, Греції та Іспанії для кожної людини у віці 14 років і старше, Ірландії – для кожної людини 15 років і старше, Великобританії та Люксембурзі – 16 років і старше тощо. В Україні також є практика опитування окремого члена домогосподарства за формою індивідуального запитувача. Взагалі, 72 країни, що використовують щоденники індивідуального типу, при цьому використовують спеціальний (розширений) варіант, який відповідає головним чином за покупки домашнього вжитку середньостатистичного домогосподарства.

Додаткові форми щоденників можуть також бути залучені для полегшення записів окремих елементів, наприклад, як період відпусток чи відпочинку – у Нідерландах. В Україні ці види витрат не виділяють в окремий щоденник, однак розрізняють звичайний та незвичай-

ний день. Незвичайним днем слід вважати день, коли здійснюється закупівля продуктів на весілля, ювілей, дні народження, поховання тощо. Тому кожен день у щоденнику витрат закінчується запитанням «Чи був цей день звичайним щодо витрат чи ні?». У деяких випадках особливі форми щоденників, використовуваних для певних категорій домогосподарств, наприклад, сільських домогосподарств – в Ірландії.

Інтервал періоду інтенсивного запису коливається від 30 днів у Бельгії та Німеччині та 28 днів у Швеції та Іспанії безперервного обстеження (7 днів у кожному кварталі) до чверті місяця в Нідерландах. Два тижні є найбільш поширеною практикою в Данії, Франції, Люксембурзі, Ірландії, Австрії, Португалії, Фінляндії, Швеції, Великобританії та в Україні.

Коли термін запису більше двох тижнів, деякі країни використовують окремі книги, кожна з яких охоплює частину загального періоду запису. Найчастіше записи здійснюються на щоденній основі, але в деяких випадках беруть участь також ретроспективні записи. Таким чином, виділяють три форми запису:

- ✦ запис на щоденній основі (у вигляді окремої сторінки або таблиці) для кожного дня;
- ✦ хронологічний запис від одного дня до наступного;
- ✦ різні форми ретроспективних записів, у тому числі інформація, що відноситься до моменту опитування.

Ретроспективний компонент, доповнюючи щоденні записи, також зустрічається в більшості країн, включаючи Бельгію, Грецію, Іспанію, Францію, Ірландію, Люксембург, Португалію, Австрію, Фінляндію, Швецію та Великобританію. Зазвичай щоденні витрати відображаються кожного дня на окремій сторінці. Ця форма полегшує загальну суму і перевірку щоденних результатів.

За дизайном виділяють щоденники закритого та відкритого типу. Щоденники закритого типу є більш деталізовані та мають як позитивний бік – можуть впливати на якість і повноту отриманої інформації, так і негативний – зростає навантаження на респондентів. Щоденники відкритого типу дозволяють респонденту вести запис усіх витрат у хронологічному порядку, без будь-якого порядку, наві'язаного заздалегідь певними категоріями.

Наприклад, Нідерланди використовують відкрити форму щоденників навіть для кварталних журналів, у той час як деякі країни, такі як Італія, використовують додаткові переліки для запису щоденних витрат. У багатьох щоденниках додаткові списки або приклади наводяться, щоб допомогти респонденту, але сам запис, в основному, є відкритим. Так, і в Україні щоденник поточних витрат домогосподарств за дизайном є відкритим і заповнюється респондентом на щоденній основі у вигляді окремої таблиці. При цьому, в кінці щоденника додається перелік можливих витрат у поміч респонденту.

Для щоденників, які включають ретроспективний запис, повнота звітності може залежати значною мірою від ступеня деталізації конкретної категорії витрат. Тому, зазвичай, використовують компромісну форму щоденників.

Необхідну інформацію про грошові доходи, як правило, отримують через інтерв'ю в рамках дослідження. Повний запис доходів і надходжень ведеться в Бельгії протягом одного місяця на щоденній основі. В Італії введено одне запитання про доходи домогосподарств, включених у додаток до щоденника. Деякі надходження також записуються в Нідерландах, але це робиться, у першу чергу, з метою більш точного вимірювання витрат на споживання.

У більшості країн основну інформацію щодо характеристик членів домогосподарств, їх взаємин, роду зайнятості, освіти, наявності товарів тривалого користування, витрати та доходи отримують через запитальники. Крім базового запитальника, багато країн мають спеціальні запитальники по різних статтях витрат, наприклад, витрати на відпочинок, транспортні витрати, побутове споживання газу та електроенергії тощо. Ряд країн також мають запитальники, спеціально призначені для обліку доходів, заощаджень, боргів та показників бідності. Деякі країни мають один великий запитальник, в якому об'єднані всі групи питань (тем), у той час як інші країни працюють із різними запитальниками, кожен з яких присвячений більш конкретній темі.

В Україні для оцінювання доходів та витрат домогосподарств використовують квартальний запитальник про витрати і доходи домогосподарства [7]. Господар домогосподарства протягом трьох місяців описує свої

витрати на купівлю продуктів харчування для тривалого використання, непродовольчих товарів, житлово-комунальні витрати, витрати на утримання підсобного господарства й землі та інші витрати. Також у запитальнику фіксуються індивідуальні доходи усіх дорослих членів домогосподарства, сфера їх діяльності, розміри заробітної плати, компенсаційні виплати, допомоги, пенсії тощо. З опитування виключаються лише особи молодші 16 років. Якщо в домогосподарстві більше двох дорослих, використовується додатковий – Індивідуальний запитальник. Проаналізовані автором інформаційні ресурси обстеження УЖД України узагальнено на рис. 1.

Аналізуючи досвід європейських країн, автор пропонує звернути увагу на спеціальні тематичні запитальники. Тим більше, що в умовах кризових років для України необхідно максимально забезпечити малозахищені верстви населення.

В анкеті № 3 «Самооцінка доходів домогосподарства» є окремі запитання, орієнтовані на бідний клас населення, зокрема: «Чи були цього року випадки, коли через відсутність грошей: а) хто-небудь з членів Вашого домогосподарства не харчувався; б) Ви не могли включити в раціон дитини фрукти чи соки; в) Ви не мали можливості оплачувати перебування дитини в дитсадочку; тощо?». Анкета № 5 «Ефективність програм соціальної підтримки населення» фіксує соціальні допомоги, субсидії, дотації держави, однак опитування здійснюється один раз на п'ять років.

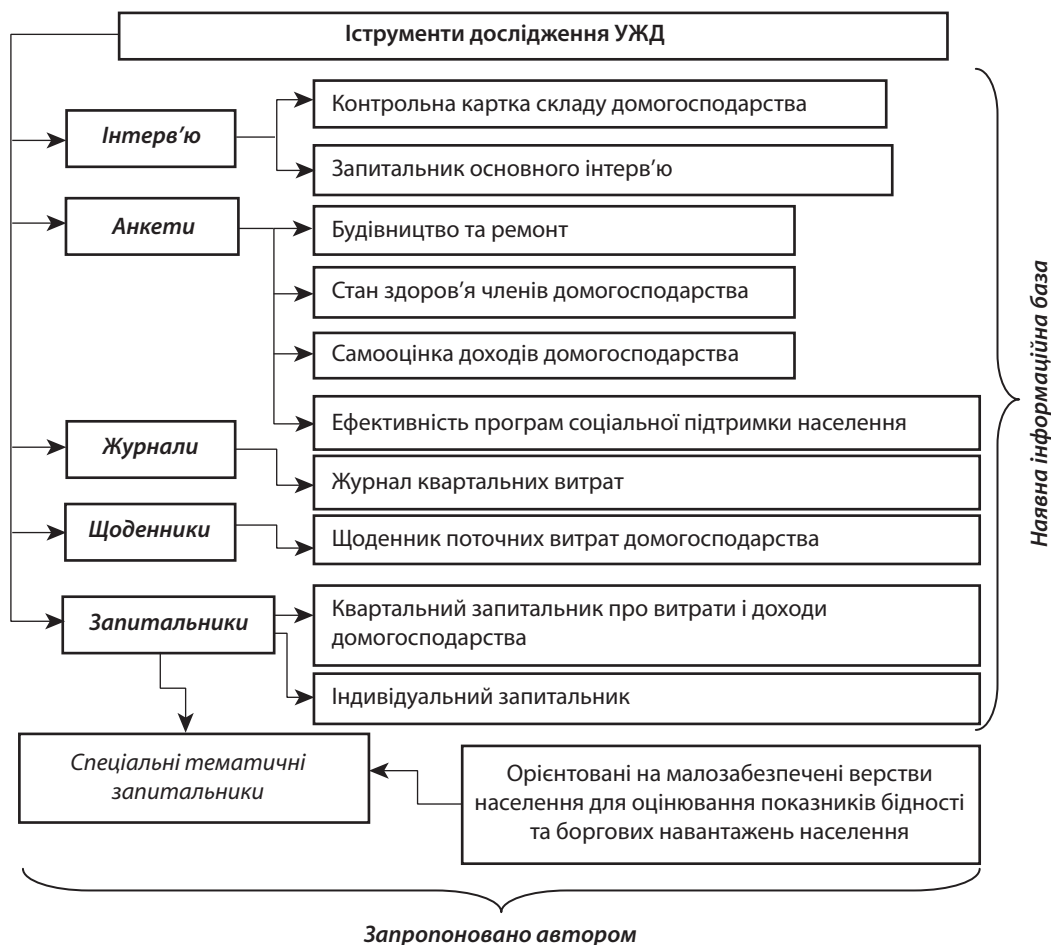

Рис. 1. Наявні та запропоновані інформаційні ресурси обстеження УЖД

На думку автора, існує потреба в деталізованому підході оцінювання рівня споживання продукції та послуг саме малозабезпечених верств населення через спеціальні тематичні запитальники. При цьому, навантаження зростає не на всіх респондентів, а лише на окремі верстви населення.

Економічна політика суб'єктів управління вимагає побудови універсальної системи управління та обґрунтування прийняття управлінських рішень. Такий підхід потребує створення надійного інформаційного забезпечення шляхом узгодження наукових і практичних досліджень, використання статистики як засобу узагальнення окремих показників та економічної науки як основного споживача зібраних даних відповідно до вимог управління всіх рівнів [6].

У системному дослідженні прийняття рішень у процесах управління на основі статистичних показників важлива роль належить саме інформаційній базі. Опрацьовані й проаналізовані автором інформаційні ресурси дозволяють сформулювати концептуальний підхід до прийняття рішень на основі інформаційного забезпечення (рис. 2).

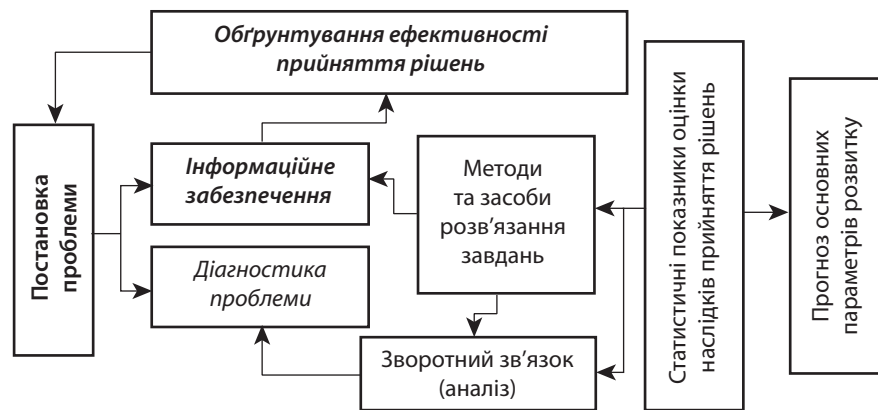

Рис. 2. Методи процесу прийняття рішень на основі інформаційного забезпечення

Згідно з рис. 2 до важливих елементів формування інформаційної бази управління належить діагностика економічної системи – як комплекс досліджень, направлених на вияв цілей розвитку і способів їх досягнення. Дослідження взаємозв'язків інформаційного забезпечення окремих завдань показують, що:

- ✦ постановка проблеми потребує аналізу умов виникнення проблемних ситуацій та фіксації та усвідомлення системи економічних і виробничих цілей;
- ✦ інформаційне забезпечення прийняття рішень передбачає пошук і обробку різних відомостей про даний економічний процес або статистичний показник, оцінку процесу циркуляції економіко-статистичної інформації між елементами інфраструктури;
- ✦ на етапі діагностики стану системи визначають основні фактори, які впливають на розвиток проблеми. Така інформація необхідна для побудови адекватної економічної моделі;
- ✦ вибір алгоритмічних методів і технічних засобів розв'язку проблеми обумовлюються одержанням оптимального варіанта використання наявних ресурсів, а також оцінюванням наслідків розвитку економічного об'єкта або процесу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, основна ціль, яку переслідує обстеження УЖД – науково обґрунтований аналіз добробуту населення країни шляхом співставлення грошових витрат і доходів населення, оцінювання рівня споживання продукції та послуг, заощадження населення тощо, має ґрунтуватись на якісному інформаційно-статистичному забезпеченні.

Здійснений аналіз використання статистичного інструментарію обстеження умов життя домогосподарств України, а також досвід окремих країн ЄС демонструє, що в умовах кризових років для України необхідно максимально забезпечити малозахищені верстви населення. Набуває значимості використання спеціальних тематичних запитальників, орієнтованих на малозабезпечені верстви населення для оцінювання показників бідності та боргових навантажень населення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Костирко Р. О. Контроль і аналіз в системі управління економічним потенціалом господарського суб'єкта: методологія і організація : монографія / Р. О. Костирко. – Луганськ : Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2010. – 728 с.
2. Загальний табель (перелік) форм державних статистичних спостережень на 2015 р. Затверджений Наказом Державної служби статистики України від 19.12.2014 р. № 398 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Європейський комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KSDK-10-001
4. Лугіна О. Є. Статистика : підручник / О. Є. Лугіна, С. В. Білоусова. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 580 с.
5. Мамоза А. П. Практикум із статистики : навч. посібник / А. П. Мамоза. – К. : Кондор, 2005. – 512 с.
6. Моссаковський В. Б. Основні напрямки вдосконалення інформаційного забезпечення в Україні / В. Б. Моссаковський // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації : збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 1(12). – С. 233.
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>

8. Статистика ринків : підруч. для вищ. навч. закл. / За наук. ред. Н. О. Парфенцевої. – К. : Інформаційно-аналітичне агенство, 2007. – 863 с.

REFERENCES

Kostyrko, R. O. *Kontrol i analiz v systemi upravlinnia ekonomichnym potentsialom hospodarskoho sub'iekta : Metodolohiia i orhanizatsiia* [Monitoring and analysis in the management of economic potential economic entity: Methodology and organization]. Luhansk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia, 2010.

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://www.ukrstat.gov.ua>

Luhina, O. Ye., and Bilousova, S. V. *Statystyka* [Statistics]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2005.

Mamoza, A. P. *Praktykum iz statystyky* [Practice of Statistics]. Kyiv: Kondor, 2005.

Mossakovskiy, V. B. "Osnovni napriamky vdoskonalennia informatsiinoho zabezpechennia v Ukraini" [The main directions of improving information security in Ukraine]. *Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt: problemy teorii, metodolohii, orhanizatsii*, no. 1 (12) (2014): 233-.

Ofitsiyniy sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy. <http://ukrstat.gov.ua/>

Statystyka rynkiv [Statistics of markets]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahenstvo, 2007.

Yevropeyskyi komitet statystyky. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-DK-10-001

УДК 330.341:658.011

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

© 2015 ОТЕНКО І. П.

УДК 330.341:658.011

Отенко І. П. Формування механізму управління економічним потенціалом підприємства

Управляти економічним потенціалом підприємства – означає створювати й використовувати умови для розвитку підприємства. Формування механізму управління економічним потенціалом підприємства базується на меті розвитку підприємства й відповідному наповненні функціями. При цьому доцільно використовувати функціональний підхід, що дозволяє визначити сукупність функцій механізму для задоволення його потреб і орієнтує виробничу систему на інноваційний тип розвитку. Так, основними функціями механізму управління економічним потенціалом підприємства виступають: координація (превентивна, регулююча й стимулююча); оцінка й аналіз; планова; мотивація, що сприяє активізації процесів саморозвитку працівників підприємства й максимальній віддачі творчого й інноваційного потенціалу персоналу управління й керівної ланки; організація; моніторинг і технологічний контроль (попередній, спрямовуючий, подальший); маркетингова.

Ключові слова: економічний потенціал, підприємство, механізм управління, принципи управління, стратегічне та поточне управління, функції управління, цілі.

Рис.: 3. **Бібл.:** 11.

Отенко Ірина Павлівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економічного аналізу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kafecan@hneu.edu.ua

УДК 330.341:658.011

UDC 330.341:658.011

Отенко И. П. Формирование механизма управления экономическим потенциалом предприятия

Otenko I. P. Creation of Mechanism for Management of the Economic Potential of Enterprise

Управлять экономическим потенциалом предприятия – значит создавать и использовать условия для развития предприятия. Формирование механизма управления экономическим потенциалом предприятия базируется на цели развития предприятия и соответствующем наложении функциями. При этом целесообразно использовать функциональный подход, который позволяет определить сущность функций механизма для удовлетворения его потребностей и ориентирует производственную систему на инновационный тип развития. Так, основными функциями механизма управления экономическим потенциалом предприятия выступают: координация (превентивная, регулирующая и стимулирующая); оценка и анализ; плановая; мотивация, способствующая активизации процессов саморазвития работников предприятия и максимальной отдаче творческого и инновационного потенциала персонала управления и руководящего звена; организация; мониторинг и технологический контроль (предшествующий, направляющий, последующий); маркетинговая.

Managing the economic potential of enterprise means creating and using conditions for development of the enterprise. Creation of a mechanism for management of the economic potential of enterprise is based on the goal of developing the enterprise and the corresponding filling with functions. It is expedient to use a functional approach, which allows to determine the nature of the functions within the mechanism for meeting the needs and directs the production system to the innovative type of development. Thus, as the main functions of the mechanism for management of the economic potential of enterprise act: coordination (preventive, regulatory and stimulating); evaluation and analysis; planning; motivation to enhance the processes of self-development of employees and maximize the outcome from the creative and innovative potential of managerial staff and senior executives; organization; monitoring and technological control (preceding, guiding; following); marketing.

Ключевые слова: экономический потенциал, предприятие, механизм управления, принципы управления, стратегическое и текущее управление, функции управления, цели.

Key words: economic potential, enterprise, mechanism for management, principles of management, strategic and ongoing management, management functions, goals.

Рис.: 3. **Библ.:** 11.

Рис.: 3. **Библ.:** 11.

Отенко Ирина Павловна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой экономического анализа, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Otenko Iryna P. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department, Department of Economic Analysis, Kharkiv National Economic University named after S. Kuznets (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kafecan@hneu.edu.ua

E-mail: kafecan@hneu.edu.ua